ШЕСТО СРЕДНО УЧИЛИЩЕ
„ОТЕЦ ПАИСИЙ“
http://www.shestosu-montana.com ✧✧✧ e-mail:info-1201034@edu.mon.bg
3400 град Монтана, бул.“Патриарх Евтимий“90, тел.096370020

Утвърдил:
Директор:
/Вера Андонова/

П Р О Г Р А М А

ЗА
ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ
НА РАННОТО ОТПАДАНЕТО ОТ УЧИЛИЩЕ
ЗА УЧЕБНАТА 2026/2027 ГОДИНА

Комисия:
ПРЕДСЕДАТЕЛ: ГЕОРГИ ФИЛИПОВ
ЧЛЕНОВЕ: МАРТИН ИВАНОВ,
ВАЛЕНТИН ДИМИТРОВ,
СВЕТОСЛАВА ШУМАНОВА,
ЦВЕТЕЛИНА ЦВЕТАНОВА

Плана е приет на заседание ПС с Протокол №1/15.10.2026 г. и утвърден със Заповед РД-15-89/16.10.2026г. на директора на Шесто СУ „Отец Паисий“ гр. Монтана

1. ВЪВЕДЕНИЕ – ОСНОВНИ АСПЕКТИ НА ПРОБЛЕМА С РАННОТО ОТПАДАНЕ ОТ СИСТЕМАТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО

Преждевременното напускане на училище е явление, което оказва сериозно влияние върху възможностите за развитие не само на отделната личност, но и на общността и обществото като цяло. Ранното отпадане от системата на образованието изолира младия човек от неговата естествена социална среда, намалява шансовете му за развитие и реализация на пазара на труда. Превенцията и преодоляването на проблема изисква предприемане на целенасочени мерки от страна на институциите, ангажирани с образованието, личностното и професионалното развитие на децата и младите хора.

Причините за отпадане от системата на образованието могат да бъдат от различно естество, като същевременно – всеки конкретен случай е със собствена специфика и изисква индивидуален подход за работа с личността и социалното й обкръжение. За съжаление, в голяма част от случаите на деца в риск от отпадане, педагозите са оставени да се справят сами с възникналите проблеми, като често се сблъскват с липса на ресурси изаинтересованост от страна на родителите, с ограничените възможности за съдействие от страна на институциите и обществото.

Причините за отпадане от училище могат да бъдат от различно естество:

- **образователни** – свързани с трудности при овладяване на учебния материал, незаинтересованост към учебния процес, конфликти, липса на комуникация, нежелание за посещаване на училище, голям брой неизвинени отсъствия;
- **икономически** – свързани с икономическото състояние на семейството, безработица, ниски доходи, понижен стандарт на живот. Отпадането по икономически причини е свързано и с миграциите на семействата;
- **етнокултурни** – свързани с традициите, обичаите и ценностната система на различните етноси и социални групи;
- **социални** – породени от липса на контрол и слаба заинтересованост от страна на родителите за образованието на децата, конфликти и напрежение в семейството, трайна безработица, развод, заболяване или смърт на член от семейството, прояви на домашно насилие и др;

- **институционални** – свързани с недостатъчно координиран подход при справяне с преждевременното напускане на училище, между различните служби и специалисти на училищно, местно, регионално и национално ниво;

- **причини, свързани със здравния статус** – в контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности. В тези случаи, рисковете от преждевременно напускане на училище са свързани с недостатъчната подготовка на учебните заведения (по отношение материална база, образователна среда, човешки и финансови ресурси) за отговаряне на специфичните потребности на децата със СОП.

Причините за отпадане от училище в много случаи са комплексни и не се проявяват изолирано. Необходим е строго индивидуален подход към всеки отделен случай на дете в риск от отпадане, както по отношение идентифициране, осигуряване на педагогическа и психологическа подкрепа, така и за предприемане на превантивни мерки,съобразени със специфичните условия и потребностите на учениците в Шесто СУ „Отец Паисий”, гр. Монтана.

- **АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА И ПОТРЕБНОСТИТЕ В Шесто СУ „Отец Паисий”, гр. Монтана**

С оглед отговаряне на потребностите на учениците и педагогическия екип е необходимо да бъдат отчетени някои особености на актуалната ситуация в Шесто СУ „Отец Паисий”, гр. Монтана.

В училището е налице благоприятна работна и социална среда. Регулярно се следи за посещаемостта на учебните часове, не се толерират закъснения, отсъствия и нарушаване нормите и правилата на учебното заведение. Преподавателският екип се стреми да поддържа интереса на децата към учебното съдържание. На учениците са предоставени възможности за включване в разнообразни извънкласни дейности, училището работи по редица национални и международни проекти. Децата имат достъп до психологическо консултиране и подкрепа от педагогическия съветник, в рамките на Час на класа, часовете по гражданско и здравно образование се провеждат тренинги, дискусии и беседи за подобряване на междуличностните взаимоотношения, социалните умения, мотивацията и адаптацията

към учебната среда и изискванията на педагогическия екип. С цел предприемане на адекватни и навременни мерки за превенция и противодействие на риска от преждевременно отпадане от училище, в Старопрестолна гимназия по икономика са изготвени и утвърдени **Механизъм за идентифициране на деца в риск от отпадане от училище**, **Училищна стратегия за превенция и намаляване дела на отпадащите и преждевременно напусналите образователната система** и **Училищна програма за за намаляване броя на безпричинните отсъствия и преждевременното отпадане на ученици от системата на образованието,** адаптирани към специфичните условия на учебното заведение и потребностите на учениците, **системно се предприемат и прилагат мерки за подкрепа, съобразно Наредба за приобщаващо образование**.

Въпреки предприетите до момента мерки от страна на училищното ръководство и педагогическия екип, не може да бъде пренебрегнат факта, че са налице някои специфични за учебното заведение рискови фактори, а именно:

- невъзможност на някои от учениците да отговорят на изискванията на учебното заведение;
- трудности при адаптацията на новопостъпили в VIII клас ученици;
- голям брой ученици, които ежедневно пътуват от близки населени места;
- голям брой деца, които живеят сами;
- деца, чиито родители са в чужбина, както и деца от непълни семейства;
- желание за съвместяване на учебния процес с трудова заетост – основно при учениците от XI-XII клас;
- слаба заинтересованост на родителите;
- недостатъчна ефективност на санкциите по отношение на учениците.

Не трябва да бъде подмината и тенденцията към понижаване на мотивацията за постижения и стремеж към качествено усвояване на учебния материал. Причините за това са разнообразни – от нежелание за активно включване в образователния процес, до усещане за липса на перспективи и възможности за реализация на пазара на труда, като не на последно място могат да бъдат отбелязани и занижените изисквания за постъпване във ВУЗ. Въпреки, че Шесто средно училище е училище, което предполага придобиване на специалност, се отчита и недостатъчна яснота от страна на учениците по отношение на кариерно ориентиране и избор на сфера на бъдеща професионална реализация.

След анализ на гореизложените фактори и тенденции, в Шесто СУ "Отец Паисий", гр. Монтана е осъзната необходимостта от **създаване на целенасочена**

програма за превенция на ранното отпадане на ученици от системата на образованието.

2. ОСНОВНИ КОМПОНЕНТИ НА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО ОТПАДАНЕ НА УЧЕНИЦИ ОТ СИСТЕМАТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО

От съществено значение при овладяване на проблема с преждевременното отпадане на ученици от системата на образованието е превантивната работа, ранното идентифициране на деца в риск и прилагането на адекватни действия и мерки съобразно спецификата на конкретния случай.

Като се имат предвид изложените особености на ситуацията в Шесто средно училище „Отец Паисий“, в тази посока е и **целта**, която си поставя настоящия документ, а именно – **създаване на цялостна програма от мерки за превенция на ранното отпадане на ученици от системата на образованието.**

В училищната **Програма за превенция на ранното отпадане на ученици от системата на образованието**, адаптирана към условията и потребностите на Шесто средно училище „Отец Паисий” за учебната 2026 – 2027 година се поставят **следните задачи**:

1. включване на ресурсите на педагогически екип, родители и институции за осъществяване на дейности по превенция на ранното отпадане от училище;
2. навременно реагиране в ситуации на ученици в риск от отпадане. Предприемане на мерки за подпомагане и овладяване на ситуацията, съобразно особеностите на канкретния случай;
3. поддържане на системна връзка с родители на проблемни ученици, осигуряване насъдействието на компетентни органи и институции.

Програмата за превенция на ранното отпадане на ученици от системата на образованието включва следните **основни компоненти**:

1. Дейности и правомощия на Училищна комисия за превенция напреждевременното отпадане на ученици;
2. Превантивни дейности по предотвратяване на риска от ранно напускане на училище;
3. Дейности по корекция – набелязване и прилагане на конкретни мерки, в случаи научениции в риск от отпадане от системата на образованието.

3. ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО ОТПАДАНЕ НА УЧЕНИЦИ ОТСИСТЕМАТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО – ДЕЙНОСТИ И МЕРКИ

Програмата за превенция на ранното отпадане на ученици от системата на образованието, съобразена с потребностите на Шесто средно училище „Отец Паисий“, се концентрира върху три основни аспекта – дейност и правомощия на **Училищната комисия** за превенция на преждевременното отпадане на ученици, **превантивни мерки** за намаляване на риска и **корекционни дейности (интервенции)**, в ситуации на ученици, при които съществува риск от отпадане от системата на образованието.

4. Дейност и правомощия на Училищна комисия за превенция на преждевременното отпадане на ученици

5. **Училищната комисия** изготвя Програмата за превенция на ранното отпадане на ученици от системата на образованието, като при необходимост прави предложения за допълнения и изменения;

6. Училищната комисия за превенция на преждевременното отпадане на ученици:

6.1 Инициира дейности по превенция на риска от ранно отпадане на ученици от училище;

6.2 Оказва съдействие на класните ръководители и преподаватели, в ситуации на ученици в риск;

6.3 В ситуации на ученик в риск от отпадане, Училищната комисия, съвместно с класния ръководител изготвя индивидуална програма и сформира екип за работа по случай;

6.4 При необходимост Училищната комисия осъществява връзка с компетентни органи и институции.

7. **Мерки и дейности по превенция на ранното отпадане от системата на образованието** – насочени са към всички ученици в училище, като се търси съдействие от педагогическия екип и персонала, родители и институции. Включват следните основнидейности:

8. Работа върху мотивация за активно включване в учебния процес:

8.1 Използване на форми на групова работа (решаване на казуси, дискусии, беседи, споделяне на опит и др.), като се използват възможностите на часа на

класния ръководител, часовете по Гражданско образование и извънкласните форми;

8.2 Включване в разнообразни класни и извънкласни форми на работа – необходимо е да бъде направен опит за предоставяне на възможност за по-голяма активност и включване в образователния процес, на ученици с проблеми при овладяване на учебното съдържание, трудности при вписване в средата на връстниците, както и на ученици, системно нарушаващи правилника за реда в училище;

8.3 Възможност за включване в проекти;

8.4 Подпомагане бъдещата професионална реализация на учениците – дейности по кариерно ориентиране, организиране на срещи с потенциални работодатели;

8.5 Достъп до консултации и педагогическа подкрепа при проблеми с овладяванена учебното съдържание;

8.6 Ученическо самоуправление – привличане на Ученическия съвет в дейности по превенция на отпадането.

9. Дейности по създаване на оптимален психоклимат

9.1 Целенасочена работа върху социални умения, създаване на чувство за принадлежност към класа и ценностите на учебното заведение;

9.2 Използване разнообразни възможности за работа в група в рамките на класа –часове за гражданско и здравно образование, Час на класа и др.;

10. Превантивна работа с родителите

10.1 Класният ръководител системно осъществява връзка с родителите, с цел предоставяне информация за развитието и успеваемостта на ученика.

10.2 Класният ръководител провежда регулярни родителски срещи в рамките на учебната година;

При наличие на проблеми с присъствието и поведението на учениците, при системно несправяне с образователните изисквания и при нарушаване правилника на учебното заведение, класният ръководител провежда индивидуални консултации с родители (настойници) и извънредни родителски срещи, с цел уведомяване и набелязванена мерки за преодоляване на проблемната ситуация.

11. **Корекционни мерки (интервенции)** – насочени са към ученици, при които е установен риск от ранно напускане на системата на образованието (наличие на проблеми с допуснат голям брой извинени/неизвинени отсъствия, трудности от образователно естество, невъзможност за отговаряне на изискванията на учебното заведение).

12. Ситуации, в които се налагат корекционни мерки:

12.1 В случаи на допуснат значителен брой извинени/неизвинени отсъствия;

12.2 При наложени наказания съобразно ЗПУО и ПДУ;

12.3 В ситуации, в които се наблюдава системно несправяне с усвояване на учебното съдържание, правилата и нормите на учебното заведение:

12.4 При констатиран риск от отпадане на ученик – предприемат се мерки, съобразени с Училищния механизъм за идентифициране на деца в риск от отпадане от училище, Програмата за намаляване броя на безпричинните отсъствия и настоящата Програма за превенция на ранното отпадане от системата на образованието;

12.5 в случаи на несправяне с учебното съдържание – мерки по предоставяне на педагогическа подкрепа;

12.6 в случаи на второгодници – целенасочено подпомагане при трудности с овладяване на учебния материал, стимулиране за включване в дейности (класни и извънкласни), в зависимост от интересите и способностите на ученика;

12.7 в ситуации на ученици с поведенчески проблеми – прояви на агресия, насилие, неспазване правилника на реда в училище, девиантно поведение, противообществени прояви – мерките по корекция се съгласуват с Училищният механизъм за противодействие на тормоза и Координационен Механизъм за превенция и противодействие на агресията.

13. Предприемане на корекционни мерки – механизъм:

13.1 При констатиране на случай на проблемна ситуация на ученик, **класният ръководител, съвместно с Училищната комисия за превенция на преждевременното отпадане на ученици сформира екип за работа по случай**;

13.2 Сформираният екип изготвя **индивидуална корекционна програма**;

13.3 Класният ръководител запознава ръководството на училището и родителите с предвидените в корекционната програма мерки. В процеса на работа по предвидените в

програмата дейности, класният ръководител поддържа контакт с родителите, с цел информиране относно развитието на ученика и осигуряване съдействието им;

13.4 При установяване на риск за детето (неблагоприятна семейна среда, индикации за домашно насилие и др.), противообществени прояви и др., се подава сигнал до съответните институции (ОДЗ, МКБППМН, ДПС, полиция, община и др.);

13.5 Проследяване развитието на случая – екипът за работа по случай отчита резултатите от предприетите мерки и информира училищното ръководство и Комисията за развитието на ученика. При установяване на неефективност на предприетите мерки се отчитат причините и се набелязват промени в индивидуалния план, с цел адекватнареакция и овладяване на ситуацията.

14 Мерки, предвидени в случаи на ученици, при които е установен риск от отпадане от училище

14.1 Включване на проблемни ученици в клубове по интереси;

14.2 Провеждане на консултации с родителите (настойниците) на проблемните ученици;

14.3 Насочване на ученици в риск от отпадане към консултации с педагогическия съветник, с оглед изясняване проблематиката и подбор на мерки за въздействие, съобразени с конкретния случай;

14.4 Поддържане на регистър за учениците, в риск от отпадане. Регистърът се води от педагогическия съветник;

14.5 При необходимост – осъществяване на контакти и осигуряване на съдействие от страна на институциите – Отдел „Закрила на детето“ Детска педагогическа стая, МКБППМН и др.;

14.6 При констатирана потребност – насочване към социални услуги в общността – ЦОП, ЦСРИ и др.

Като се опира на гореизложените основни положения, настоящата Училищна програма за превенция на ранното отпадане на ученици от системата на образованието, сеосновава на разбирането, че за положителното разрешаване на ситуация на дете в риск е от особено значение да бъде осигурена добра координация между личността на ученика, семейството, училището, институциите и общността.